

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 9 februari 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Område för frihet, säkerhet och rättvisa — Direktiv 2004/83/EG — Minimionormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar — Ansökan om alternativt skydd — Giltigheten av ett nationellt förfarande för prövning av en ansökan om alternativt skydd som framställts sedan en ansökan om flyktingstatus avslagits — Rätten att yttra sig — Räckvidd — Rätt till ett möte för att yttra sig muntligen — Rätt att kalla och korsförhöra vittnen”

I mål C-560/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Supreme Court (Högsta domstolen, Irland) genom beslut av den 24 november 2014, som inkom till domstolen den 5 december 2014, i målet

M

mot

Minister for Justice and Equality,

Ireland,

Attorney General,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent) samt domarna M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 18 februari 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— M, genom B. Burns och S. Man, solicitors, samt genom I. Whelan och P. O’Shea, BL,

* Rättegångsspråk: engelska.

- Irland, genom E. Creedon, J. Davis och J. Stanley, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av N. Butler, SC, och K. Mooney, BL,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Frankrikes regering, genom D. Colas och F.-X. Bréchet, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin och M. Condou-Durande, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 3 maj 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av rätten att yttra sig under förfarandet för att beviljas ställning som alternativt skyddsbehövande enligt rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12, och rättelse EUT L 304, 2005, s. 24).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan å ena sidan M, medborgare i Rwanda, och å andra sidan Minister for Justice and Equality (justitie- och jämställdhetsministern i Irland) (nedan kallad ministern), Ireland (Irland) och Attorney General. Målet rör frågan huruvida förfarandet för att pröva M:s ansökan om alternativt skydd genomförts på ett korrekt sätt av de irländska myndigheterna.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2004/83

- 3 I artikel 2 i direktiv 2004/83, med rubriken ”Definitioner”, anges följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

- e) *person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande*: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.

...”

4 Artikel 4 i nämnda direktiv, med rubriken ”Bedömning av fakta och omständigheter”, har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare boplatser (länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar, identitets och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd skall vara individuell, och följande skall beaktas:

- a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
- b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
- c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.
- d) Om den sökande efter att ha lämnat ursprungslandet ägnat sig åt en verksamhet, vars enda syfte eller vars huvudsyfte var att skapa de nödvändiga förutsättningarna för att ansöka om internationellt skydd, skall man bedöma om denna verksamhet kommer att utsätta den sökande för förföljelse eller allvarlig skada om han eller hon återvänder till landet.
- e) Om man rimligen kan förvänta sig att den sökande begagnar sig av skyddet i ett annat land där han eller hon kan hävda sitt medborgarskap.

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen enligt vilken det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, skall sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.

d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.

e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.”

5 Artikel 15 i samma direktiv har rubriken ”Allvarlig skada” och lyder som följer:

”Allvarlig skada utgörs av

a) dödsstraff eller avrättning,

b) tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning av en sökande i ursprungslandet, eller

c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

Direktiv 2005/85/EG

6 I artikel 3 i rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 2005, s. 13), med rubriken ”Tillämpningsområde”, anges följande:

”1. Detta direktiv är tillämpligt på alla asylansökningar som lämnas in på medlemsstaternas territorium, inbegripet vid gränsen eller i deras transitzoner, samt på återkallande av flyktingstatus.

...

3. När medlemsstater tillämpar eller inför ett förfarande där asylansökningar prövas både som ansökningar på grundval av Genèvekonventionen och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter samt fastställs i artikel 15 i [direktiv 2004/83] skall de tillämpa det här direktivet under hela förfarandet.

...”

Irländsk rätt

7 I irländsk rätt görs skillnad mellan två typer av ansökningar för att beviljas internationellt skydd, nämligen

— ansökan om asyl, och

— ansökan om alternativt skydd.

8 För vardera ansökan gäller ett specifikt förfarande. Förfarandet för en ansökan om alternativt skydd är tillämpligt endast om en ansökan om asyl först har avslagits och äger rum efter förfarandet för att pröva en ansökan om asyl.

9 Det framgår av begäran om förhandsavgörande att de nationella bestämmelserna om handläggningen av asylansökningar huvudsakligen finns i Refugee Act 1996 (1996 års flyktinglag), i den lydelse som gällde vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna. I förfarandet för att pröva en asylansökan ingår ett personligt samtal med den asylsökande.

- 10 De bestämmelser som reglerar förfarandet för prövning av ansökningar om alternativt skydd finns i 2006 års förordning om de Europeiska gemenskaperna (rätt till skydd) (European Communities (Eligibility for Protection) Regulations 2006), som antogs av ministern den 9 oktober 2006. Förordningen syftar bland annat till att införliva direktiv 2004/83 med nationell rätt.
- 11 Ansökan om alternativt skydd ska göras på ett särskilt formulär. En mall för nämnda formulär återfinns som en bilaga till denna förordning.
- 12 I förordningen finns inga bestämmelser om att den som ansöker om ett sådant alternativt skydd ska höras muntligen i samband med handläggningen av ansökan.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 13 M kom till Irland år 2006 på studentvisum. När M avslutat sina studier ingav han en ansökan om asyl som avslogs av Refugee Applications Commissioner (myndighet med ansvar för att pröva asylansökningar, Irland) den 30 augusti 2008. Avslagsbeslutet överklagades till Refugee Appeals Tribunal (Appellationsdomstol i utlänningsärenden, Irland) som ogillade talan genom dom av den 28 oktober 2008.
- 14 M inkom därefter med en ansökan om alternativt skydd. Ansökan avslogs den 30 september 2010 varpå ministern fattade beslut om utvisning den 5 oktober 2010. I sitt beslut av den 30 september 2010 grundade sig ministern i stor utsträckning på tidigare beslut avseende M:s asylansökan för att komma fram till slutsatsen att M inte hade styrkt att det förelåg grundad anledning att förmoda att han skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada, i synnerhet mot bakgrund av de allvarliga tvivel som rådde beträffande trovärdigheten av de påståenden som gjorts i ansökan.
- 15 Den 6 januari 2011 väckte M talan vid High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) mot beslutet att avslå hans ansökan om alternativt skydd.
- 16 High Court (Förvaltningsöverdomstolen) beslutade vid sin prövning av talan att ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”När en sökande, efter att ha fått avslag på sin ansökan om flyktingstatus, ansöker om status som alternativt skyddsbehövande och det föreslås att även denna ansökan ska avslås, innebär då skyldigheten för medlemsstaterna att samarbeta med en sökande, vilken framgår av artikel 4.1 andra meningen i direktiv 2004/83, att myndigheterna i den aktuella medlemsstaten ska informera sökanden om resultaten av bedömningen innan ett slutligt beslut meddelas, så att sökanden kan bemöta de aspekter som ligger till grund för förslaget om avslag?”

- 17 I sin dom av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), fann domstolen bland annat vad gäller ett sådant system som inrättats genom den i det nationella målet aktuella lagstiftningen – vilket kännetecknas av två separata och på varandra följande förfaranden för prövning av en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om beviljande av status som alternativt skyddsbehövande – ankommer det emellertid på den nationella domstolen att tillse att sökandens grundläggande rättigheter, och i synnerhet rätten att yttra sig, iaktas i vart och ett av dessa förfaranden på ett sådant sätt att den sökande på ett meningsfullt sätt kan framföra sina synpunkter innan något beslut fattas som innebär att det sökta skyddet inte beviljas. I ett sådant system innebär inte det förhållandet att den berörda personen redan i behörig ordning har getts tillfälle att yttra sig i samband med utredningen av hans eller hennes ansökan om flyktingstatus, att denna formföreskrift inte behöver beaktas i samband med förfarandet för prövning av ansökan om alternativt skydd.

- 18 Som en följd av domen av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), slog High Court (Förvaltningsöverdomstolen), den 23 juni 2013, fast att ministern felaktigt hade underlåtit att ge M faktiskt tillfälle att yttra sig i samband med prövningen av hans ansökan om alternativt skydd.
- 19 Ministern överklagade detta avgörande till Supreme Court (Högsta domstolen, Irland). M för sin del inkom med ett anslutningsöverklagande mot samma avgörande.
- 20 Mot denna bakgrund beslutade Supreme Court (Högsta domstolen, Irland), den 24 november 2014, att vilandeförklara målet och att ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Innefattar rätten att yttra sig enligt unionslagstiftningen en rätt för en person som har ansökt om status som alternativt skyddsbehövande med stöd av direktiv 2004/83 att beviljas muntlig förhandling vid prövningen av ansökan, inklusive rätten att kalla eller förhöra vittnen, när ansökan har gjorts i en sådan situation då den berörda medlemsstaten tillämpar två separata och på varandra följande förfaranden för prövning av en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om beviljande av status som alternativt skyddsbehövande?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 21 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida rätten att yttra sig – i fall då en nationell lagstiftning föreskriver två separata och på varandra följande förfaranden för att pröva en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om alternativt skydd – kräver att den person som ansöker om alternativt skydd ges rätt till ett möte för att yttra sig muntligen (nedan kallat personligt möte alternativt möte för att yttra sig muntligen) avseende ansökan, inklusive rätten att kalla eller korsförhöra vittnen vid detta tillfälle.
- 22 I direktiv 2005/85 fastställs miniminormer för förfaranden för prövning av ansökningar om internationellt skydd och de asylsökandes rättigheter preciseras. I artikel 3.1 och 3.3 i direktivet anges att detta direktiv är tillämpligt på asylsökningar som prövas både som ansökningar på grundval av konventionen om flyktingars rättsliga ställning, undertecknad i Genève den 28 juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)), och som ansökningar om andra typer av internationellt skydd som grundar sig på omständigheter som fastställs i artikel 15 i direktiv 2004/83 (dom av den 20 oktober 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, punkt 26).
- 23 Domstolen har följaktligen funnit att direktiv 2005/85 endast är tillämpligt på ansökningar om alternativt skydd i de fall då medlemsstaterna har inrättat ett enhetligt förfarande inom vilket medlemsstaten prövar en ansökan mot bakgrund av båda formerna av internationellt skydd, det vill säga beviljande av flyktingstatus och alternativt skydd (dom av den 20 oktober 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, punkt 27).
- 24 Det framgår emellertid av handlingarna i målet att så inte var fallet i Irland vid tiden för omständigheterna i målet och att direktiv 2005/85 således inte tillämpas vid prövning av ansökningar om alternativt skydd i denna medlemsstat.
- 25 Rätten att yttra sig utgör en integrerad del av rätten till försvar, som är en allmän princip i unionsrätten. När medlemsstaterna antar bestämmelser som faller inom unionsrättens tillämpningsområde är de således i princip skyldiga att se till att personer som är mottagare av beslut som väsentligen påverkar deras intressen bereds tillfälle att yttra sig, även när den tillämpliga lagstiftningen inte uttryckligen föreskriver en sådan formföreskrift (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 november 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, punkterna 49 och 50, och dom av den 11 december 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkterna 39 och 40).

- 26 I fall då en nationell lagstiftning, såsom den nu aktuella, föreskriver två separata och på varandra följande förfaranden för att pröva en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om alternativt skydd, ska den sökandes rätt att yttra sig, såsom domstolen redan konstaterat i punkt 91 i sin dom av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), fullständigt garanteras i båda förfarandena.
- 27 Härav följer emellertid inte att denna rättighet i en situation såsom den som är aktuell i det nationella målet nödvändigtvis kräver att det hålls ett personligt möte i förfarandet för prövning av ansökan om alternativt skydd.
- 28 För det första följer det inte av de konstateranden som görs i domen av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), att ett personligt möte måste anordnas i förfarandet för beviljande av alternativt skydd.
- 29 Såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 52–55 i sitt förslag till avgörande preciserade domstolen i punkt 90 i domen av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), att det saknades stöd för den uppfattning som framfördes av den hänskjutande domstolen och av Irland, nämligen att det faktum att den sökande redan getts tillfälle att yttra sig i samband med handläggningen av asylansökan innebär att det är onödigt att på nytt bereda den berörda personen tillfälle att yttra sig i samband med prövningen av en påföljande ansökan om alternativt skydd. Domstolen har således endast betonat nödvändigheten att garantera rätten att yttra sig för den som ansöker om alternativt skydd även om vederbörande redan har yttrat sig i samband med prövningen av hans asylansökan. Domstolen har med andra ord inte fastslagit att det skulle föreligga en skyldighet att under alla omständigheter anordna ett personligt möte med den sökande avseende ansökan om alternativt skydd.
- 30 För det andra erinrar EU-domstolen om att det, i avsaknad av unionslagstiftning på området som är tillämplig i Irland, ankommer på denna medlemsstat att i sin interna rättsordning fastställa processuella regler för prövning av en ansökan om alternativt skydd. Medlemsstaten ansvarar för att de rättigheter som föreskrivs i unionens rättsordning tillförsäkras ett effektivt skydd och ska i synnerhet säkerställa att den som ansöker om alternativt skydd garanteras rätt att yttra sig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 november 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, punkt 65).
- 31 Domstolen vill i detta hänseende understryka att rätten att yttra sig innebär att den sökande ska garanteras en möjlighet att under det administrativa förfarandet på ett ändamålsenligt sätt framföra sin ståndpunkt avseende ansökan om alternativt skydd och anföra skäl som kan motivera att den behöriga myndigheten avstår från att anta ett negativt beslut (se analogt dom av den 11 december 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkt 54, och av den 17 mars 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, punkt 33).
- 32 Vidare ska rätten att yttra sig göra det möjligt för nämnda myndighet att bereda ärendet, så att beslutet kan fattas med full kännedom om och beaktande av samtliga relevanta omständigheter och motiveras på lämpligt sätt, så att den sökande i förekommande fall kan utöva sin rätt att överklaga (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2008, Sopropé, C-349/07, EU:C:2008:746, punkt 49, och dom av den 11 december 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkt 59).
- 33 Det följer vidare av domstolens praxis att ett påstående om åsidosättande av rätten att yttra sig måste prövas mot bakgrund av de rättsregler som reglerar det aktuella ämnesområdet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 10 september 2013, G. och R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, punkt 34 och där angiven rättspraxis).
- 34 Förutsättningarna för att en person som ansöker om alternativt skydd ska kunna utöva sin rätt att yttra sig innan ett slutligt beslut fattas avseende dennes ansökan ska prövas mot bakgrund av bestämmelserna i direktiv 2004/83, som bland annat syftar till att införa miniminormer för när

tredjelandsmedborgare ska beviljas alternativt skydd (se analogt, dom av den 5 november 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, punkt 55, och dom av den 11 december 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, punkt 45).

- 35 Den behöriga myndigheten ska vid sin prövning av ansökan om alternativt skydd avgöra huruvida den sökande uppfyller de villkor som föreskrivs i artikel 2 e i direktivet, vilket bland annat innebär att fastställa om det finns grundad anledning att förmoda att den sökande – om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland – skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada och inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.
- 36 Det följer härvidlag av artikel 4 i samma direktiv att bland annat utsagor och handlingar angående den sökandes ålder, bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare bosättningsland(länder), tidigare asylansökningar, resvägar, orsakerna till ansökan och i vidare bemärkelse den allvarliga skada som den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för återfinns bland de relevanta omständigheter som den behöriga myndigheten ska beakta. I förekommande fall ska den behöriga myndigheten även beakta de förklaringar som har lämnats till varför relevanta faktorer saknas och den sökandes allmänna trovärdighet.
- 37 Tanken bakom rätten att yttra sig innan ett beslut angående en ansökan om alternativt skydd fattas är att sökanden ska ges tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt beträffande samtliga dessa omständigheter för att styrka sin ansökan och ge administrationen möjlighet att med full kännedom om omständigheterna i ärendet göra en sådan individuell bedömning av de fakta och omständigheter som föreskrivs i artikel 4 i direktiv 2004/83 i syfte att avgöra om det finns grundad anledning att förmoda att den sökande kommer att utsättas för allvarlig skada, i den mening som avses i detta direktiv, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland.
- 38 Den omständigheten att en person som ansöker om alternativt skydd endast kunnat ge uttryck för sin ståndpunkt skriftligen kan, rent allmänt, under sådana omständigheter inte anses som en underlåtenhet att iakttä dennes rätt att yttra sig innan beslut fattas avseende dennes ansökan.
- 39 Mot bakgrund av de omständigheter som nämns i punkt 36 ovan kan det i princip inte uteslutas att dessa omständigheter kan bringas till den behöriga myndighetens kännedom genom skriftliga yttranden från den person som ansöker om alternativt skydd eller med användning av ett formulär som är lämpligen anpassat för ändamålet, i förekommande fall jämte styrkande handlingar som den sökande önskar åberopa.
- 40 Under förutsättning att en dylik processuell mekanism ger den sökande ett tillräckligt utrymme att uttrycka sin ståndpunkt och vederbörande, i förekommande fall, ges lämplig hjälp, ger nämnda mekanism sökanden möjlighet att i detalj yttra sig över de omständigheter som den behöriga myndigheten ska beakta och – för det fall han finner det lämpligt – redogöra för uppgifter eller andra synpunkter än dem som redan tillställts den behöriga myndigheten i samband med prövningen av asylansökan.
- 41 Mekanismen kan även ge den behöriga myndigheten de uppgifter om den person som ansöker om internationellt skydd som nämns i artikel 4.2–4.5 i direktiv 2004/83 med stöd av vilka nämnda myndighet ska göra en individuell bedömning av relevanta fakta och omständigheter. Mekanismen kan följaktligen möjliggöra för myndigheten att fatta sitt beslut med full kännedom om omständigheterna och motivera det på ett lämpligt sätt.
- 42 I en situation såsom den som är aktuell i det nationella målet görs prövningen av en ansökan om alternativt skydd dessutom efter avslutat asylförfarande. Under sistnämnda förfarande har den som ansöker om internationellt skydd beretts tillfälle till ett möte för att yttra sig muntligen avseende sin asylansökan.

- 43 Vissa uppgifter och omständigheter som framkommit i samband med detta möte kan även komma att visa sig användbara för att bedöma en ansökan om alternativt skydd. I synnerhet omständigheter avseende den sökandes individuella ställning eller personliga situation kan vara relevanta för prövningen av såväl vederbörandes asylansökan som dennes ansökan om alternativt skydd.
- 44 Om ett möte för att yttra sig muntligen anordnats under asyلفörfarandet men detta inte som sådant räcker för att garantera iakttagande av den sökandes rätt att yttra sig över sin ansökan om alternativt skydd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 90), kan det inte enkom av denna anledning uteslutas att den behöriga myndigheten vid sin prövning av ansökan om alternativt skydd beaktar vissa uppgifter eller vissa omständigheter som framkommit vid ett sådant möte och som kan bidra till att myndigheten kan avgöra ansökan med full kännedom om omständigheterna.
- 45 Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att rätten för en person som ansöker om alternativt skydd att yttra sig skriftligen över skäl som kan ge stöd för dennes ansökan ger vederbörande tillfälle att redogöra för sin ståndpunkt beträffande den behöriga myndighetens bedömning av nämnda uppgifter och omständigheter i samband med prövningen av vederbörandes asylansökan.
- 46 Även om anordnande av ett nytt möte för att yttra sig muntligen i samband med prövningen av ansökan om alternativt skydd kan ge den sökande tillfälle att framföra nya omständigheter utöver dem som redan framförts skriftligen medför rätten att yttra sig inte ett krav på att en sådan möjlighet ska erbjudas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 november 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, punkt 71).
- 47 I vissa fall förhåller det sig inte desto mindre så, att särskilda omständigheter kan göra det nödvändigt att anordna ett personligt möte för att rätten att yttra sig för den som ansöker om alternativt skydd verkligen ska anses iakttagen.
- 48 Domstolen erinrar om att när de uppgifter som tillhandahålls av den som ansöker om internationellt skydd, oavsett av vilket skäl, inte är fullständiga, aktuella eller relevanta, följer det av artikel 4.1 i direktiv 2004/83 att den berörda medlemsstaten aktivt måste samarbeta med den sökande för att sammanställa samtliga faktorer som gör en bedömning av ansökan möjlig (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 66).
- 49 Följaktligen ska ett möte för att yttra sig muntligen anordnas om den behöriga myndigheten objektivt sett, på grundval av de uppgifter myndigheten har tillgång till efter det skriftliga förfarandet och det möte för att yttra sig muntligen som hölls i samband med prövningen av asylansökan, inte med full kännedom om omständigheterna har möjlighet att avgöra huruvida det finns grundad anledning att förmoda att den sökande – om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland – skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada och den sökande inte kan, eller på grund av en sådan risk, inte vill begagna sig av det landets skydd.
- 50 I en sådan situation skulle ett möte för att yttra sig muntligen nämligen kunna ge den behöriga myndigheten möjlighet att förhöra den sökande om uppgifter som saknas för att avgöra ansökan och i förekommande fall pröva huruvida villkoren i artikel 4.5 i direktiv 2004/83 är uppfyllda.
- 51 Ett möte för att yttra sig muntligen ska även anordnas om det med hänsyn till den personliga och allmänna situation som ansökan om alternativt skydd har framställs i – till exempel om den sökande befinner sig i en särskilt utsatt situation med hänsyn till sin ålder, sitt hälsotillstånd eller har utsatts för särskilt grovt våld – visar sig att ett sådant möte är nödvändigt för att ge honom eller henne möjlighet att på ett fullständigt och sammanhängande sätt redogöra för de omständigheter som ger stöd för ansökan.

- 52 Följaktligen åligger det den hänskjutande domstolen att pröva om det i det nationella målet föreligger särskilda omständigheter som gör det nödvändigt att hålla ett personligt möte med den som ansökt om alternativt skydd för att dennes rätt att yttra sig till fullo ska anses iakttagen.
- 53 För det fall ett sådant möte borde ha anordnats i ett förfarande såsom det som är aktuellt i det nationella målet, önskar den hänskjutande domstolen få svar på om den som ansöker om alternativt skydd ska ha rätt att kalla och korsförhöra vittnen vid detta tillfälle.
- 54 Domstolen påpekar att en dylik rättighet går utöver de krav som vanligtvis följer av rätten att yttra sig i administrativa förfaranden, såsom denna följer av domstolens praxis (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 januari 2004, Aalborg Portland m.fl./kommission, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 200). Vidare tillmäter inte de regler som är tillämpliga på prövning av ansökningar om alternativt skydd, i synnerhet dem som stadgas i artikel 4 i direktiv 2004/83, vittnesmål någon särskild vikt för att bedöma relevanta fakta och omständigheter.
- 55 Rätten att yttra sig innebär följaktligen inte att en person som ansöker om alternativt skydd har rätt att kalla eller korsförhöra vittnen vid ett eventuellt personligt möte inom ramen för prövningen av ansökan.
- 56 Mot denna bakgrund ska den ställda frågan besvaras på följande sätt. Rätten att yttra sig – såsom denna är tillämplig inom ramen för direktiv 2004/83 – medför i princip inte, för det fall en nationell lagstiftning föreskriver två separata och på varandra följande förfaranden för att pröva en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om alternativt skydd, ett krav på att den person som ansöker om alternativt skydd ska ges rätt till ett möte för att yttra sig muntligen avseende sin ansökan, inklusive rätten att kalla eller korsförhöra vittnen vid detta tillfälle.
- 57 Ett möte för att yttra sig muntligen ska emellertid anordnas om särskilda omständigheter hänförliga till de uppgifter den behöriga myndigheten har kännedom om eller till den personliga och allmänna situation som ansökan om alternativt skydd har framställs i visar att ett sådant möte är nödvändigt för att kunna pröva ansökan med full kännedom om omständigheterna, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra.

Rättegångskostnader

- 58 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Rätten att yttra sig – såsom denna är tillämplig inom ramen för rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer skall betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet – medför i princip inte, för det fall en nationell lagstiftning föreskriver två separata och på varandra följande förfaranden för att pröva en ansökan om beviljande av flyktingstatus respektive en ansökan om alternativt skydd, ett krav på att den person som ansöker om alternativt skydd ska ges rätt till ett möte för att yttra sig muntligen avseende sin ansökan, inklusive rätten att kalla eller korsförhöra vittnen vid detta tillfälle.

Ett möte för att yttra sig muntligen ska emellertid anordnas om särskilda omständigheter hänförliga till de uppgifter den behöriga myndigheten har kännedom om eller till den personliga och allmänna situation som ansökan om alternativt skydd har framställs i visar att ett sådant möte är nödvändigt för att kunna pröva ansökan med full kännedom om omständigheterna, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra.

Underskrifter